

“L'ANY CASELLES”

La petjada de les seves obres modernistes i noucentistes

Reus dedica l'any 2018 a recordar i estudiar la vida i l'obra de l'arquitecte Pere Caselles Tarrats (1864 -1936), un dels principals responsables de la transformació urbanística de la ciutat en l'ample període que va de finals del segle XIX fins el primer terç del segle XX. Ho fa amb una sèrie d'actes comissariats per l'arquitecte Anton M. Pàmies Martorell. Hi haurà una exposició a la Sala Quatre del Museu de la plaça de la Llibertat amb objectes i fotografies cedides pels seus familiars, així com plànols originals i reproduccions. També es farà un cicle de conferències amb ponents de diverses universitats catalanes. El COAC de Tarragona acollirà una exposició i una conferència i les escoles podran participar amb la campanya “Apadrina un edifici de Caselles”, tot realitzant treballs a través de qualsevol mitjà: Instagram, dibuix, contes, etc. Per altra part, Reus Ciutat de la Música 2018 programarà una part dels concerts en diferents espais o edificis projectats per Caselles. També es farà un “Concert per al Record” al Cementiri.

Aquest arquitecte reusenc va obtenir el títol a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, l'any 1889. El 1891 fou arquitecte municipal de Terol i un any després de Reus, ja que l'arquitecte titular Sebastià Cabot havia mort i l'arquitecte interí, Francesc Borràs, va renunciar aquell any. Va ser municipal de Reus fins l'any 1930. Abans, el 1922, fou nomenat director de l'Escola Municipal de Dibuix i Comerç. Caselles va morir assassinat a trets prop del seu mas (Mas del Caselles) a la carretera de Sant Ramon, a l'inici de la guerra civil. Va ser, sense cap dubte, el responsable de la construcció de la immensa majoria d'edificis modernistes de Reus. Però, donat el seu càrrec d'arquitecte municipal, que ocupà des de 1891 fins a 1930, no podia rebre encàrrecs privats per incompatibilitat. Molts dels seus plànols conservats a l'Arxiu Municipal, que provenen d'expedients de llicències d'obres, van signats

Casa Laguna.

per Pau Monguió, arquitecte tarragoní que fou municipal de Tarragona, Tortosa i Terol. Algunes obres tortosines de Monguió estan signades per Pere Caselles. Per tant, resulta complicat documentar l'autoria d'alguns edificis, tot i que se sap per tradició oral. De totes maneres, es conserven plànols que porten la seva signatura autèntica i que van ser lliurats als propietaris. La *Revista del Centre de Lectura* de Reus publicà durant uns anys

una sèrie d'articles signats per “El bachiller estético” que informava de qui és l'autor d'alguns edificis privats. També en aquesta revista, Caselles manifestava la influència d'altres publicacions que reproduïen edificis construïts arreu d'Europa —Brussel·les, Viena, entre altres— i que passaren a ser models a seguir per als arquitectes locals. Durant l'assalt del despatx de Caselles a la plaça Mercadal 1, el 28 de juliol de 1936, el mateix

Escoles Prat de la Riba.

dia que fou assassinat (en el moviment revolucionari que seguí l'aixecament militar franquista, el seu arxiu professional va ser destruït i el de Pau Monguió va ser destruït per una bomba. Tot plegat fa difícil estudiar la relació existent entre ambdós arquitectes, companys de promoció de la carrera universitària.

Sense cap mena de dubte Pere Caselles (1864–1936) és l'autor de la immensa majoria de l'escenari modernista reusenc, en un moment en què la puixança econòmica de Reus es va traduir en la construcció d'un gran nombre d'edificis tant privats com públics. Per orde cronològic les obres més importants són: 1889, Escorxador; 1892, Casa Tarrats, Sant Joan 11; 1894, Casa Homdedéu, Raval de Sant Pere 17–21; 1896, Casa Sardà, Prat de la Riba 41; 1900-1902, Casa Punyed, Llovera 47–49; 1901, Casa Querol, Llovera 17; 1902–1908, Mas Cuadrada – Vil·la Maria, carretera de Alcolea; 1903, Casa Carpa, Monterols 34; 1904, Cases Laguna i Munné, Monterols 15 i Raval Martí Folguera 2, respectivament; 1905, Cases Codina, Miró i Anguera, Monterols 30, Sant Llorenç 15 i Raval de Sant Pere 43–45; 1906-1909,

Casa Munné.

Casa Punyed.

Estació Enològica.

Estació Enològica, Passeig Sunyer 4-6; 1908, Cases Segarra i Iglésies Òdena, Sant Joan 12-14 i Jesús 3-5-7, respectivament; 1908 - 1917, Escoles Prat de la

Riba, Prat de la Riba 36; 1909, Cases Sardà Martí i Mata, Raval Martí Folguera 29 i Casals 15, respectivament; 1909-1910, Casa Tomàs Jordi, Llovera 19-21;

1910, Casa Piñol, Plaça del Mercadal 17; 1910-1911, Casa Grau, Sant Joan 32, respectivament; 1911, Xalet Xerra, carretera de Castellvell 20; 1912, Cases Ramon Vendrell i Mata Clarasó, Ample 44-46 i Raval de Santa Anna, 47, respectivament; 1913, Cal Gabriel Pujol, Riera Miró 41; 1914 Casa Fornés, Raval Santa Anna 19; 1925, Casa Vilella, Raval Santa Anna; 1926, Grup Escolar Pompeu Fabra i Dispensari Antituberculós, Sardà 23 i Sant Joan 34, respectivament. En el llibre "Arquitectura modernista a Reus", hi ha dues pàgines que descriu "altres cases modernistes", doncs bé, de Caselles cita quinze més. Per tant tenim 45 obres "casellianes".

Pere Caselles veritable protagonista de l'arquitectura modernista reusenca, estava sotmès en un inici a llenguatges precursors del modernisme, tant de factura eclèctica com neogòtica reflex de la seva recent formació. Com a arquitecte municipal, va entrar en contacte i va col·laborar amb Lluís Domènech i Montaner al vast projecte de l'Institut Pere Mata, com ajudant. Serà a partir d'aquesta relació que adopta els mecanismes i ressorts adscrits al llenguatge modernista, ja que aprengué de primera mà la nova manera de concebre l'arquitectura que després utilitzà en bona part de les seves obres. Projectista i constructor prolífic d'equipaments i habitatges, va conformar amb la seva obra el gruix més important del paisatge urbà reusenc entrat el segle XX. La seva obra evolucionaria cap a postulats que a l'actualitat entenem com a noucentisme, mantenint però el mateix nivell de qualitat en la seva producció arquitectònica. Col·laborant amb promotors, mestres d'obres i oficis, va aportar a la ciutat tot un estoc molt important d'obres que les qualifiquem d'un segon nivell i que sobre estructures arquitectòniques senzilles s'hi apliquen solucions decoratives i compositives d'acord amb la moda i estètiques heretades. Es tracta de transformacions epidèrmiques.

Des de 1977 un carrer dedicat a Reus i el 1997 l'ajuntament va crear un premi i medalla a la seva memòria. Pere Caselles, que tenia la Creu de l'Orde d'Isabel la Catòlica, va tenir un paper crucial en aquest moment històric com a arquitecte municipal i com a autor directe d'un gran nombre d'edificis que avui es troben entre el patrimoni més destacat de la ciutat.

"Textos i fotos: JOSEP MARIA BUQUERAS BACH. Arquitecte tècnic"